
Fakta om Frederik Vilhelm Munck

Født 19. januar 1833 i København

Opvækst og uddannelse i **KØBENHAVN**

Ansæt 9. september 1859 i Flensborg

Lærer og præst i **FLENSBORG**

Afrejst 12. september 1864 fra Flensborg

Præst på **CHRISTIANSHAVN**

Udnævnt 1. april 1875 til præst i Herlufsholm

Sognepræst i **LILLE NÆSTVED PRÆSTEGAARD**

Afskedsgudstjeneste 27. maj 1906

Pensionist i **HELLERUP**

Død 5. maj 1833 i Hellerup

Tema 2017: Om Vilhelm Munck, hans virke og eftermæle

Vores fælles stamfader *Frederik Vilhelm Munck* (1833-1913) var pioner på mange områder, som har sat sig spor helt op i vor tid. Det prægede naturligt hans syv børn og deres levnedsløb, som igen har præget deres børn. Dermed har det utvivlsomt også præget os som efterkommere i bl.a. valget af uddannelse og arbejde. Vilhelm Munck var livet igennem utroligt flittig - også på det skriftlige område. Derigennem har vi fået en lettilgængelig kilde til hans liv og virke. Det gælder først og fremmest gennem erindringsbogen *Fængselspræsten – Pastor Vilhelm Muncks Optegnelser*, som han skrev efter i 1906 som 73-årig at være afskediget som præst i Herlufsholm.

Efter at være flyttet til Hellerup blev hans øjne så svækkede, at han ikke kunne læse eller skrive. Men en skrivemaskine kom ham til nytte, så han kunne fortsætte sit skriftlige virke suppleret med en god hukommelse. I 1910 udgav han en bog om *Vincent de Paul* (stifteren af de barmhjertige søstre) og en pjece om *Lægerne og Sygekasserne*. Efter hans død i 1913 blev hans erindringer redigeret af hans søn provst Ferdinand Munck og udgivet i 1922 som bind 32 i serien Memoirer og Breve hos Gyldendals Boghandel Nordisk Forlag.

1) Krigen 1864

Vilhelm Munck kom som præst i Flensborg til at opleve krigen i 1864 på nærmeste hold og har omtalt den detaljeret på **side 50-96** i erindringsbogen *Fængselspræsten*. Heri fortæller han bl.a. om henvendelsen i 1862 fra hans onkel, konfe-

rensråd *Jens Jetsmark*, der var gift med hans faster *Marie Munck*. Han bad Vilhelm Munck hjælpe med at skaffe et stort depot i Flensborg for de frivilligt indsamlede uldne varer til soldatene.

I 1864 fik han en ny henvendelse fra Jens Jetsmark i dennes egenskab af formand for *Centralkomiteen for Understøttelse af Udkommanderede, sårede, kvæstede og faldnes Efterladte* for at hjælpe med fordeling af økonomisk bistand til fordrevne danske embeds- og bestillingsmænd. Dette arbejde fortsatte, efter at Vilhelm Munck i 1865 var kommet som arbejdsløs til Christianshavn, hvor han blev medlem af og sekretær for en sektion af Central-komiteen inden sin udnævnelse til kateket ved Vor Frelsers Kirke.

Vilhelm Munck fortæller også om sit møde med hædersmanden lods *Detlefsen*, der som lods på panserkrydseren *Rolf Krake* måske kunne have ændret historiens gang. I anledning af 150-året for slaget ved Dybbøl udsendte MunckForeningen i januar 2014 et faktablad med titlen *Vilhelm Muncks møde med lods på Rolf Krake* og undertitlen: *Kunne verdens mest moderne panserkrydser have ændret krigens udfald i 1864?*

Da Vilhelm Munck den 12. September 1864 blev tvunget af tyskerne til at forlade Flensborg, medbragte han Borgerskolens skolefane samt et drikkehorn af sølv, som skolens 500 elever havde foræret ham med teksten 'Kom snart igen'.

88 år senere ved indvielsen i 1952 af den nye Gustav Johannsen skole i Flensborg skænkede

Vilhelm Muncks slægt fanen og drikkehornet til skole.

2) Fattigvæsenet

Vilhelm Munck blev i november 1865 udnævnt til kateket ved Vor Frelzers Kirke på Christianshavn. Blandt hans præstekolleger var kapellan *Johan Holck*, der senere fra 1880-1898 var kirkens sognepræst. På grund af den udbredte fattigdom tog Holck i 1866 initiativ til oprettelsen af *Understøttelsesforeningen på Christianshavn* med ham selv som formand og Vilhelm Munck som medlem af bestyrelsen. Det første års arbejde blev samlet i et skrift *Om de fattiges Vilkaar på Christianshavn* forfattet af Vilhelm Munck.

Understøttelsesforeningen fik oprettet en lånekasse og et folkebibliotek samt opført 200 arbejderboliger. Inspireret af arbejdet udgav Vilhelm Munck i eget navn i 1869 et skrift *Om fattigdommen i Kjøbenhavn*. Det vakte berettiget opsigt, da det udkom, og Vilhelm Munck blev opfordret til at søge et ledigt embede som socialborgmester, men valgte embedet som fængselspræst. Vilhelm Munck omtaler selv arbejdet på side **105-117** i sin erindringsbogen *Fængselspræsten*.

Professor *Jørn Henrik Petersen* har skrevet en artikel om *Ti mænd, der satte en dagsorden* med undertitlen *Diskussionen om kirkelig filantropi 1866-1900* (side 183-192). Den indledes med oprettelsen den 13. februar 1866 af *Christianshavns Understøttelsesforening* på initiativ af præsterne Vilhelm Munck og Johan Holck. Senere var de i 1874 begge aktive ved dannelsen af *Københavns Understøttelsesforening*. Ideen bag Understøttelsesforeningen var at skelne mellem dem, der ville, og dem, der ikke ville rejse sig selv. Der burde skelnes mellem værdigt og uværdigt trængende for at sikre den bedste anvendelse af både offentlige og indsamlede midler. På basis af besøg hos de trængende familier søgte Undersøttelsesforeningen at sikre, at der var både evne og vilje til at rejse sig blandt de understøttede.

3) Fængselspræsten

Vilhelm Munck blev i november 1868 konstitueret og i februar 1869 unævnt til *præst ved straffeanstalten på Christianshavn*. Ved indsættelsen var der mandsfængsel i det gamle børnehus med 230 indsatte og et nyopført kvindefængsel med 280 indsatte. Den nye mildere straffelov i 1867

begrænsede fangetallet, så i 1871 blev mandsfængslet nedlagt og fangerne overflyttet til Horsens og Viborg, mens fængslet på Christianshavn fortsatte som Danmarks eneste kvindefængsel. Vilhelm Munck har selv betegnet sine seks år indenfor fængselsmurene som de lykkeligste i sin præstegering, hvor han skønnede som fængselspræst at have haft kontakt med omkring 3.000 fanger. I de trykte erindringer med titlen *Fængselspræsten* er en tredjedel (side **118-204**) af bogens 254 sider helliget oplevelserne af menneskeskæbner blandt fangerne.

4) Sygekassesagen

Vilhelm Munck var 1887-1907 formand for *De forenede sjællandske Sygekasser*, var 1896-1906 redaktør af *Sygekassetidende* og var medlem af det *sygekassenævn*, der blev oprettet ved sygekasseloven i 1892. I det store værk om *Dansk Velfærdshistorie*, som er udgivet i 2011 ff på Syddansk Universitetsforlag med bl.a. professor *Jørn Henrik Petersen* som redaktør, er sygekassesagen og Vilhelm Munck omtalt i bd.1, side 425ff og 465ff og i bd. 2, side 349ff.

I Tyskland blev der i 1883 indført en sygeforsikringsordning, og året efter udgav Vilhelm Munck en bog *Om Sygekasser paa Landet*. Vilhelm Munck har selv omtalt sit arbejde med sygekasserne på side **241-243** i erindringsbogen *Fængselspræsten*. En fodnote fortæller dog, at forfatterens fremstilling af dannelsen og udviklingen af *Sjællands forenede Sygekasser* i høj grad er forkortet i den trykte udgave.

Vilhelm Muncks arbejde for sygekassesagen sluttede i 1907 på grund af hans svækkede syn, men i 1910 udgav han en pjece om *Lægerne og Sygekasserne* i anledning af, at Den alm. danske Lægeforening havde udgivet et skrift om *Sygekasser og Læger*. Pjecen var snarere et fredsskrift end et stridsskrift, der efterlyste den gode vilje hos lægerne til at forstå sygekassernes vilkår og den gode vilje hos sygekasserne til at give lægerne ret, når de havde det. Lægeforeningen takkede ham for hans lidenskabsløse og tilstræbt objektive fremstilling og følte sig ved læsning af hans pjece i det bedste selskab.

Slægtshistorisk Faktablad udgivet af **MunckForeningen**
Ved slægtsstøvnnet i Flensborg den 26. august 2017.
Redigeret af *Henrik Munck*. www.munckforeningen.dk